

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Trh se zdravotnickými technologiami a potřebami Vietnam

Stav, perspektivy a obchodní příležitosti

Pro
Odbor ekonomické diplomacie, MZV ČR

Od
Šárka Waisová a Ladislav Cabada
Západočeská univerzita v Plzni

Leden 2021

Realizováno v rámci grantu Technologické agentury ČR

Projekt č. TL03000150 „Zvyšování konkurenční výhody vnějších ekonomických vztahů ČR: využití kombinace regionálně-sektorového přístupu“ (KOVYVEV ČR)

Obsah

1. Shrnutí a hlavní výsledky analýzy	2
2. Úvod	3
3. Vietnam	6
3.1 Ekonomická a socio-demografická charakteristika	7
3.2 Epidemiologická situace	8
3.3 Infrastruktura a organizace zdravotní péče	9
3.4 Zdravotnická politika: stav, plány, cíle a management	14
3.5 Regulační autority a certifikace zdravotnického materiálu, vybavení, přístrojů a léků	15
3.6 Současné trendy na zdravotnickém trhu ve Vietnamu a investiční a obchodní příležitosti	17
3.6.1 Zdravotnické technologie, telemedicína a digitalizace	19
3.6.2 Zdravotnické pomůcky, přístroje a vybavení	21
3.6.3 Farmaceutický trh	24
3.7 Vstup na trh	26
3.7.1 Vietnamsko-české a vietnamsko-evropské (EU) vztahy	27
3.8 Obchodní události	29
4. Seznam zkratk	30
5. Použité zdroje	31

Shrnutí a hlavní 1. výsledky analýzy

Zpráva analyzuje stav, perspektivy a obchodní příležitosti na trhu se zdravotnickými technologiemi, výrobky a potřebami ve Vietnamu. Analýza se věnuje třem segmentům trhu, a to: 1) zdravotnickým technologiím; 2) zdravotnickým pomůckám, přístrojům a vybavení; a 3) farmaceutickému trhu.

Vietnam je ekonomicky úspěšná země: roste HDP na hlavu i kupní síla obyvatel, roste střední třída a je budována a modernizována infrastruktura.

Země je politicky i ekonomicky stabilní. Bezpečnostní rizika jsou minimální. Přítomnost na vietnamském trhu je dobrým východiskem pro expanzi na rostoucí trhy zemí ASEAN.

Jedním z nejrychleji se rozvíjejících sektorů je zdravotní péče. Hybnými silami rozvoje zdravotnického sektoru jsou ekonomický růst, bohatnutí společnosti, státní investice, růst počtu obyvatel, prodlužování střední délky života a stárnutí populace. Ve Vietnamu existují jak veřejná, tak soukromá zdravotnická zařízení. Veřejná zdravotní péče je hrazená ze zdravotního pojištění. Pacienti se však podílejí na léčebných nákladech. To, v kombinaci s přeplněnými veřejnými zdravotními zařízeními, vede k tomu, že se ve Viet-

namu raketově rozvíjejí soukromé nemocnice a kliniky. Vietnamci využívají též soukromá zdravotnická zařízení v okolních zemích, např. v Thajsku či Singapuru. Ve snaze přilákat zahraniční investory a podpořit výstavbu klinik a nemocnic vláda značně uvolnila omezení v sektoru zdravotnictví: zahraniční firmy mohou vlastnit zdravotnické zařízení i bez podílu vietnamské strany a neexistuje omezení pro práci zahraničních lékařů a sester. Vietnam dováží většinu léků i zdravotnických potřeb, pomůcek a techniky. V zemi jsou oblíbené výrobky i léky z USA, Japonska a EU a na trhu mají své pevné místo. Vláda se sice snaží podpořit domácí výrobce, ale bez zahraniční účasti nejsou domácí firmy schopny vyrábět ani sofistikovanější přístroje, ani léky. Vláda momentálně připravuje dva nové desetileté plány: plán rozvoje zdravotnického systému a zdravotní péče a plán rozvoje prevence a kontroly rakoviny, kardiovaskulárních nemocí, diabetu a dalších nepřenositelných nemocí. Obchodní příležitosti poskytují i zahraniční rozvojové projekty orientované na zlepšení zdravotní péče.

2. Úvod

Vietnam se nachází v jihovýchodní Asii. Země má přístup k moři, vnitřní fyzická geografie je však komplikovaná – jih a sever země jsou úrodné oblasti v ústí řek, střed země tvoří hory a náhorní plošiny. Většina země leží v tropickém pásu a je pravidelně ovlivňována tajfuny přicházejícími z Tichého oceánu. V deltách obou velkých řek dochází každoročně k záplavám. Země nemá technologické vybavení ani zdroje těmto environmentálním hrozbám systematicky čelit.

Vietnam byl do roku 1954 francouzskou kolonií. Po odchodu Francouzů začala v zemi občanská válka mezi komunistickým severem a protikomunistickým jihem. V roce 1975 byla válka ukončena a země se sjednotila pod vedením komunistické strany. Následky války jsou v zemi v některých oblastech patrné dosud (ekologické poškození, vyšší výskyt některých typů rakovin v důsledku přetrvávajícího chemického zamoření). Etnicky je společnost poměrně homogenní, vietnamsky hovoří cca 80 % obyvatel. Znalost angličtiny i francouzštiny je omezená, a to i mezi univerzitně vzdělanými jedinci včetně lékařů (vzdělání probíhá kompletně ve vietnamštině).

Obrázek 1: Mapa Vietnamu

Země je socio-politicky stabilní. Vietnam je státem jedné (komunistické) politické strany, země se nicméně postupně obchodně otevírá kapitalistickému světu. Po ekonomických reformách *Doi Moi* na konci 80. let 20. století Vietnam deklaroval, že je socialistickou tržně orientovanou ekonomikou. V roce 2007 se stal členem WTO, což jej mj. nutí dodržovat základní

principy liberalizace mezinárodního obchodu a neumožňuje komunistické vládě sáhnout k jednostranným opatřením jako např. znárodnění. Postupná ekonomická liberalizace je vidět např. na růstu tolerance vůči zahraniční majetkové účasti ve firmách. Ta byla dříve v mnoha sektorech omezena na maximálně 49 %. Od roku 2016 byla většina těchto nařízení ukončena nebo změkčena a zahraniční vlastník může držet i více než 50 % firmy, resp. v některých sektorech může zahraniční vlastník mít až 100 % (to se týká právě zdravotnictví – soukromé nemocnice, výrobci zdravotnických pomůcek a vybavení i farmaceutičtí výrobci¹). Striktnější omezení stále existují ve strategických oblastech jako je energetika a v politickém životě společnosti.

Zdravotnické výdaje v zemi představovaly v roce 2019 cca 6 % HDP a v následujících letech je očekáván setrvalý růst, který má kopírovat jak růst počtu obyvatel, tak růst HDP a bohatnutí společnosti. Země má však stále v řadě oblastí pomalé byrokratické procesy, politická omezení, vyskytuje se korupce a slabiny jsou patrné i v ochraně duševního vlastnictví.

Vietnam je rostoucí vývozní ekonomikou (cca 6 % ročně). HDP země tvořil v roce 2018 ze 32 % průmysl a stavebnictví. Největšími odběrateli vietnamských výrobků jsou Čína, USA, Japonsko a Jižní Korea, z evropských zemí Nizozemí a Německo. Vietnam vyváží telekomunikační zařízení, mobilní telefony, textilní výrobky a v menší míře zemědělské produkty (káva). Mezi hlavní dovážené komodity patří složitější elektronika, chemické a strojírenské výrobky a elektrotechnika. Hlavními dovozci jsou Čína, Jižní Korea a Japonsko, z evropských zemí Německo.

¹ Bezprostředně po změně úpravy zvýšily svou přítomnost na trhu (nákup majoritního podílu domácích farmaceutických firem) např. německá STADA, americký Abbott, jihokorejská JW Pharmaceutical či japonské Taisho Pharmaceutical.

Tabulka 1: Srovnání hlavních socio-ekonomických ukazatelů

Region	ČR	Vietnam
Počet obyvatel, 2018 (v milionech)	10,7	96,5
Počet obyvatel, odhad pro rok 2040 (v milionech)	10,6	99
HDP na hlavu, 2018 (v USD)	23078	2566
HDP na hlavu v paritě kupní síly, 2018 (v USD)	40429	7765
Pozice v žebříčku Doing Business, 2018	41	69
Počet dětí na ženu	1,6	2,05
Očekávaná délka dožití	79,9	75,3
Populace žijící ve městech (v %)	74	36
Výdaje na zdravotnictví jako % HDP, 2017	7,23	5,53
Výdaje na zdravotnictví na hlavu, 2017 (v USD)	1475	130
Počet nemocničních lůžek/1000 obyvatel (2018)	6,5	2,8
Obezita dospělé populace, 2016 (v %)	29	4,2
Diabetes v populaci mezi 20 a 79 lety, 2016 (v %)	9,6	5,4
Gramotnost (v %)	100	98

Zdroj: World Bank (<https://data.worldbank.org/indicator>), WHO

Tato zpráva věnuje pozornost investičním a obchodním příležitostem v následujících sektorech zdravotního trhu:

- zdravotnické technologie,
- zdravotnické pomůcky, přístroje a vybavení, a
- farmaceutický trh.

3. Vietnam

Vietnam je jazykově i etnicky poměrně homogenní. Cca 80 % obyvatel tvoří Vietnamci, zbytek jsou příslušníci asi 50 etnických skupin a dále menší skupina imigrantů, zejména z Číny. Vietnam je státem jedné politické strany – Komunistické strany Vietnamu. Země je ekonomicky i politicky stabilní, bez výraznějších domácích i zahraničních bezpečnostních hrozeb. V posledních dvou dekádách ekonomicky setrvale rostla, byť s mírnými výkyvy. Vládní politika ekonomického rozvoje má podporu většiny společnosti. Lidé mají největší výhrady k pomalé byrokracii, vládní pro-čínské politice, vysoké míře korupce a nedemokratickým praktikám jako je omezování svobody slova včetně striktní kontroly médií. V posledních letech bylo přijato několik opatření a zákonů, které měly posílit kyberbezpečnost, jejich reálným cílem však bylo spíše omezit svobodu slova a lépe sledovat komunikaci obyvatel. V této souvislosti se ve Vietnamu objevil zcela mimořádný jev – veřejné protesty. V zemi je zakázána činnost lidskoprávních nevládních organizací, svobodných odborů i politických stran. Omezována je svoboda vyznání.

Vláda se jednoznačně zaměřila na podporu rozvoje země, má jasné plány a – byť se zpožděními – mnohé projekty

jsou naplňovány. Nárůst státních výdajů vláda kompenzuje snahou o získání FDI a otevíráním dveří zahraničním investorům a obchodníkům. Zadlužení státu nicméně roste a vláda neavizovala žádný plán, jak se se zadlužením vyrovnat. Vietnam je členem WTO, ASEAN a společného hospodářského prostoru mezi státy ASEAN. Země dále uzavřela dohodu o zóně volného obchodu s EU (vstoupila v platnost v létě 2020) a smlouvu o Trans-pacifickém partnerství. Byť se ekonomická situace země zlepšuje, daří se Vietnamu získávat i finance z rozvojových fondů. Mezi hlavní rozvojové hráče patří japonská, americká a německá rozvojová agentura a Asijská rozvojová banka. Politicky jsou v zemi nejaktivnější Čína a USA. Roste aktivita EU, resp. členských zemí EU. Z asijsko-pacifických zemí mají nejaktivnější kontakty s Vietnamem Japonsko, Jižní Korea a Austrálie.

Mezi závažnější hrozby lze ve Vietnamu počítat dopady klimatické změny (vyšší výskyt tajfunů, tropických lijákových a delší období sucha), kterým země zatím není schopna technologicky a finančně čelit.

3.1 Ekonomická a socio-demografická charakteristika

V posledních třech dekáдах se Vietnam transformoval ze zemědělské na průmyslově orientovanou ekonomiku. V posledních letech též rostl podíl služeb na zaměstnanosti i na HDP. Vietnamu se podařilo opustit skupinu chudých zemí a nově je řazen mezi středně-příjmové státy. V posledních čtyřech desetiletích země zažívá radikální socio-ekonomickou a demografickou změnu: roste počet obyvatel, roste HDP na hlavu i reálný blahobyt a sociální služby, kterých se obyvatelům dostává. V roce 2018 mělo přístup k pitné vodě 95 % domácností (ve městech je 86 % obyvatel napojeno na centrální rozvod pitné vody), 90 % domácností mělo přístup k toaletám a latrínám, 99 % k elektřině a v zemi je 8,6 lékaře na 10 tisíc obyvatel.

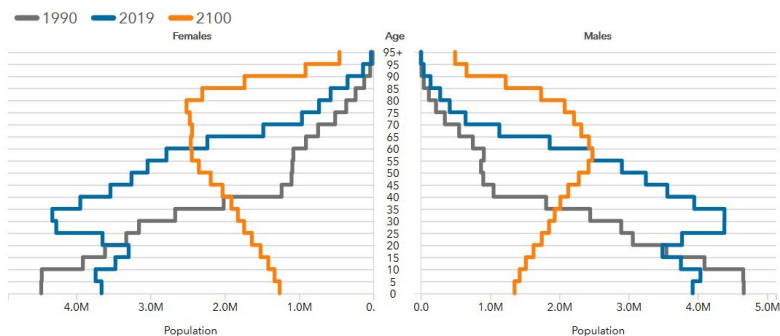
V zemi však nalezneme dvě velké socio-ekonomické štěpicí linie, které se projevují jak v chování obyvatel, tak v kvalitě existující infrastruktury a některých dalších sektorech. Podstatou těchto štěpení je rozdíl 1) mezi rurálními oblastmi a městem a 2) mezi Severem (původně komunistický Vietnam) a Jihem země. Města mají o 20 % vyšší příjmy na hlavu než rurální oblasti, ve kterých pod hranicí chudoby žije 6 x více lidí. Nejchudší oblastí Vietnamu je střed země a horské oblasti; podle statistik jsou tyto oblasti až 18x chudší

než města, vykazují nejhorší socio-ekonomické indikátory jako jsou podvýživa dětí do 5 let či HDP na hlavu (cca 60 % HDP ve srovnání s deltou Mekongu či Hanojí) a nejnižší přístup k elektřině (95 % obyvatel).²

Vietnamská společnost zažívá podobné procesy, které se objevily v minulosti v industrializujících se a ekonomicky rostoucích společnostech: snižování natality, prodlužování střední délky života a stárnutí populace (Graf 1). Kombinace uvedených trendů již nyní vede k nárůstu zájmu o lékařskou péči.

² Všechny socio-ekonomické statistické údaje pocházejí z Vietnam statistical yearbook 2018 a 2019.

Graf 1: Populační pyramida, Vietnam (současná situace a budoucí projekce)

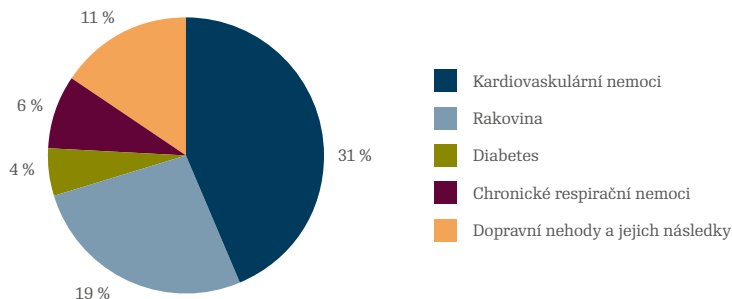
Zdroj: Zdroj: WHO, Country profile 2018

3.2 Epidemiologická situace

Epidemiologická situace se ve Vietnamu v posledních třech desetiletích změnila; poklesl výskyt přenosných infekčních nemocí a zvýšil se výskyt nepřenosných a civilizačních chorob. Zdravotní situace obyvatel se zlepšila; od roku 1990 do roku 2015 se zvýšila očekávaná délka dožití ze 71 na 76 let, úmrtnost dětí do pěti let věku se snížila třikrát. V zemi se vyskytují běžné nemoci, najdeme zde však i nemoci jako lepra či cholera. Mezi současné největší výzvy pro vietnamské zdravotnictví patří snížení rozdílů ve zdravotní péči mezi rurálními oblastmi a městem, nedostatek lékařů a dalšího kvalifikovaného zdravotnického personálu, zastaralá zdravotní infrastruktura, stárnutí populace a růst počtu lidí s nezdravým životním stylem (tabák, alkohol, minimální fyzická aktivita).

Stárnutí populace s sebou přináší vyšší výskyt nemocí, na které dosud vietnamský zdravotní systém nebyl zvyklý: diabetes, kardiovaskulární nemoci a různá psychická onemocnění (Graf 2). V zemi je nadprůměrný výskyt různých typů rakovin, což souvisí zejména se stále přítomnou chemickou kontaminací z dob vietnamské války. Data WHO ukazují, že v poslední dekádě se snižuje výskyt malárie, HIV a tuberkulózy.

Graf 2: Vietnam, příčiny úmrtnosti (v počtu případů z 1000, v %, všechny věkové skupiny, obě pohlaví, 2018)

Zdroj: WHO, Country profile 2018

3.3 Infrastruktura a organizace zdravotní péče

Zdravotní systém je řízen státem, soukromá zařízení jsou povolena s registrací a kontrolou státu. Zdravotnický systém a jeho infrastruktura fungují jako soubor veřejných a soukromých institucí s dominantně veřejnou účastí. Podíl soukromého sektoru na poskytování zdravotní péče ale závratně roste. Vietnamský veřejný zdravotnický systém je decentralizován a organizován do 4 úrovní v souladu s administrativním dělením státu (Obrázek 2): centrální/stát, provincie, distrikty a místní komuny. Hlavním poskytovatelem zdravotní péče jsou komunitní zdravotní střediska. Ústřední autoritou je ministerstvo zdravotnictví.³ Systém zdravotnického vzdělávání je několikastupňový, od středních škol

až po univerzitní vzdělání. V současnosti poskytuje lékařské vzdělání téměř 40 univerzit v zemi.

Jak jsme avizovali již několikrát, ve Vietnamu existují velké regionální rozdíly v poskytování a kvalitě zdravotní péče – Sever/Jih, město/vesnice. Ve Vietnamu platí, že čím chudší region, tím méně kvalifikovaní lékaři, a tím hůře vybavené zdravotnické zařízení (např. v nejchudším regionu Dien Bien je až 30 % klinik bez toalet, pitné vody či kanalizace; jedná se o region, kde žijí dominantně ne-vietnamské etnické skupiny) (World Bank 2016). Ordinance mimo města mají minimální možnost dělat laboratorní testy či vyšetření vyžadující sofistikované technické vybavení. V některých regi-

³ Ministerstvo zdravotnictví, Vietnam: https://www.moh.gov.vn/en_US/web/ministry-of-health.

onech je jediným zdravotnickým specialistou místní lékárník. Ve městech je časté, že lékaři sloužící na státních klinikách mají odpolední a večerní soukromé praxe. Obecně lze konstatovat, že velké veřejné nemocnice ve městech mají poměrně kvalitní vybavení, ale nemají vždy dobrou organizaci práce. Soukromé kliniky mají většinou lépe řízený systém přijímání pacientů a organizace práce. Zavádění nových technologií včetně digitalizace řízení a péče je snadnější u velkých řetězců soukromých nemocnic (Hoan My Hospital, Victoria Healthcare a Vinmec Hospital).

V nemocnicích se nedostává lůžek (kapacita je překračována o 20 až 60 %, pacienti lůžka sdílejí) (Tabulka 2 a 3). Jedním z důvodů nedostatku

lůžek je i to, že ve srovnání s dalšími zeměmi jsou lidé s týmiž diagnózami buď hospitalizováni zbytečně, nebo příliš dlouho (průměrná doba hospitalizace je ve Vietnamu 7 dní). Čekací doba u lékaře ve větších městech dosahuje až několik hodin, neboť vedle pacientů z města přicházejí také pacienti z venkovských regionů, kteří nejsou spokojeni s chabou péčí v lokálních zdravotních střediscích. Tento problém by měla vyřešit výstavba několika satelitních nemocnic v regionech; tato pracoviště by se měla soustředit na onkologii, traumatologii,⁴ kardiologii a pediatrii a měla by ulevit nemocnicím ve městech. Projekt by měl být dokončen do roku 2025.

Tabulka 2: Teritoriální distribuce nemocnic a lůžek

	Soukromé nemocnice/lůžka	Veřejné a státní nemocnice/lůžka	Počet obyvatel (v mil.) ⁵
Severovýchod	14/n.a.	86/n.a.	12
Delta Červené řeky	36/1845	195/42332	12 (bez Hanoje)
Hanoj	7/1274	40/31682	8,1
Jižní střední pobřeží	22/n.a.	122/n.a.	9,3
Ho Či Minovo Město	8/4071	45/31887	9
Delta řeky Mekong	29/2510	160/41656	18,3
Jihovýchod	17/5864	95/50339	8 (bez Ho Či Minova Města)
Centrální vrchovina	14/980	75/12265	6,3
Severní střední pobřeží	40/n.a.	220/n.a.	10,5
Severozápad	1/n.a.	55/n.a.	12,5

⁴ Vietnam vykazuje vysokou dopravní nehodovost (viz graf 2). V této souvislosti je vysoká poptávka po traumatologii, ortopedii i protézách.

⁵ Největší je hustota obyvatel v Hanoji a deltě Červené řeky a v Ho Či Minově Městě a Jihovýchodní provincii.

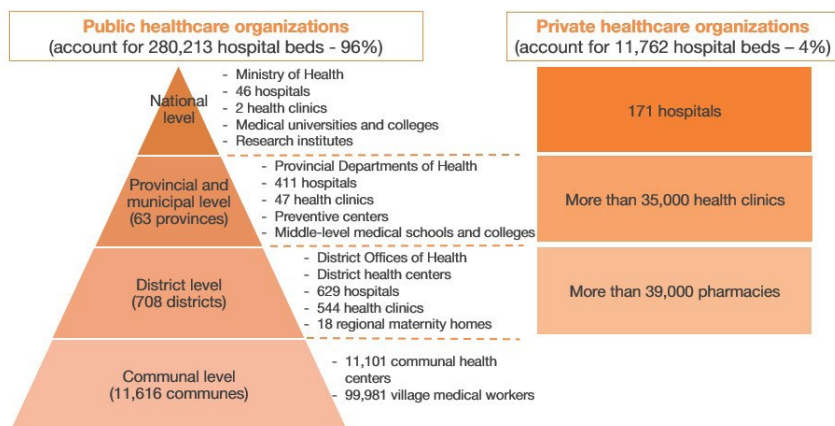
Tabulka 3: Počet nemocničních lůžek

	Veřejné a státní	Soukromé
Sever	143 123	7848
Jih	134 750	13270

Péče o staré a přestárlé osoby byla tradičně rodinnou záležitostí, urbanizace, zmenšování rodin a stárnutí populace však vedou k postupné změně péče a lidé hledají alternativy. Rychle se tak rozvíjí domácí pečovatelská služba a soukromá pečovatelská zařízení. Vláda připravuje plán péče o stárnoucí obyvatelstvo a do roku 2025 chce zdvojnásobit (z dnešních 31 na budoucích 64) počet zařízení se zdravotní péčí pro seniory a léče-

ben dlouhodobě nemocných. Vláda deklarovala, že výstavba pečovatelských domů bude mít nižší zdanění a preferenční přístup k pozemkům. Mezi stávajícími pečovatelskými domy a službami dominují soukromí poskytovatelé. V zemi se též rozvíjejí mobilní zdravotnické kliniky poskytující běžnou zdravotní péči, ale i péči paliativní, a to jako charitativní aktivity i jako soukromé ziskové projekty.⁶

Obrázek 2: Vietnamský zdravotnický sektor

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví, Vietnam (situace v roce 2017)

⁶ <https://www.vnhealthclinic.org/>

Výdaje státu i soukromé výdaje jednotlivců na zdravotní péči setrvaly rostou, což odpovídá růstu HDP i stárnutí populace. S nárůstem počtu obyvatel (byť růst se hodně zpomalil) a stárnutím populace vystupují do popředí chronické obtíže jako nedostatek nemocničních lůžek a zastaralé zdravotnické vybavení a infrastruktura. Protože jsou státní nemocnice lépe vybavené a mají více lékařů, absolvují venkovští pacienti raději delší cestu do státní nemocnice, než by se léčili v místním středisku. Vláda na tento stav reagovala oznámením, že chce změnit systém svobody volby zařízení s tím, že pacienti budou moci do „vyšších“ zařízení jen s doporučením ze svého komunitního zdravotního střediska. Vláda z tohoto důvodu podporuje rozvoj soukromých zdravotnických zařízení, která by mohla řešit oba problémy. V zemi probíhá menší vlna privatizace nemocnic a klinik, které dříve patřily městům či regionům. Zahraniční investoři mohou nemocnice kupovat nebo mohou budovat nové, a to bez omezení majetkové účasti. Povolené je i působení

zahraničních lékařů a zahraničních zdravotních pojišťoven. Veřejné nemocnice patří buď přímo státu, nebo provinčním vládám. V současnosti patří mezi největší zahraniční investory do nemocničního systému firmy z USA a Francie (Tabulka 4). Mezi největší soukromé poskytovatele zdravotní péče patří řetězec nemocnic Hoan My, Vinmec⁷ a Medlatec⁸.

⁷ <https://www.vinmec.com/en/>; řetězec vznikl v roce 2012 a je vlastněn největší vietnamskou firmou VIC.HM s obrátem 131 milionů USD v roce 2019.

⁸ <http://en.medlatec.vn/>

Tabulka 4: Zahraniční firmy přítomné na vietnamském zdravotnickém trhu (výběr)

Firma	Hlavní produkt
Abbott (USA)	Na vietnamském trhu přítomen 25 let, dodávky a místní výroba léků a nutričních doplňků, vzdělávání pacientů v oblasti užívání léků, mateřského zdraví a dětské/stařecké výživy, program pro změnu stravování pacientů v nemocnicích, má uzavřenou smlouvu o strategickém partnerství s vietnamským ministerstvem zdravotnictví; od r. 2020 pro více než desítku nemocnic dodává e-medicínskou diagnostickou platformu Alinity m Systém
Adamed Group	Dodávky a místní výroba léků, zvažuje vytvořit vlastní řetězec lékáren
Asahi Intecc	Zdravotnické přístroje
B. Braun	Infusní systémy a vybavení
Bumrungrad Hospital PCL (Thajsko)	Soukromá nemocnice, pobočka v Ho Či Minově Městě + klinika v Thajsku pro vietnamské pacienty – zajišťuje i přepravu z letiště
Chandler Corporation/ Clermont Group (Singapur)	Většinový vlastník několika soukromých nemocnic ve Vietnamu plus řetězce klinik Hoan My
Mediplast Vietnam	Spotřební materiál, např. jehly, rukavice
Metran	Plicní ventilátory
Novartis	Dodávky léků, podílí se na tzv. Working Group for Primary Healthcare Transformation ve 25 provinciích, cílem je posílit vzdělání pacientů i lékařů, rozšíření využívání digitálních zdravotnických technologií; participuje i na několika PPP
Roche	Dodávky farmak, technologií a zařízení, Centrum excelence pro vzdělávání zdravotníků, kurzy využívání technologií a zařízení
Quantus Group (USA)	Nemocnice v Hi-Tech zóně v Ho Či Minově Městě
Sanofi-Aventis	Výroba léků přímo ve Vietnamu, digitalizace vzdělávání lékařů i pacientů
Servier Pharmaceutical	Výroba a distribuce léků, vzdělávání pacientů v oblasti užívání léků
Shimadzu	Vybavení pro rentgenovou diagnostiku a další zobrazovací metody
STADA (Německo) a jeho nizozemská dceřiná společnost	Dodávky a místní výroba léků (koupil většinový podíl v domácí Pymepharco JSC)
Terumo	Krevní preparáty a obaly na infuzní krev
United Healthcare JSC	Přístroje a nástroje pro minimálně invazivní metody
Vina Medical (Vinamed)	Nemocniční nábytek, zejména lůžka
Vietnam-Korea Medical Corp.	RTG přístroje a laserová vybavení

Zdroj: vlastní rešerše

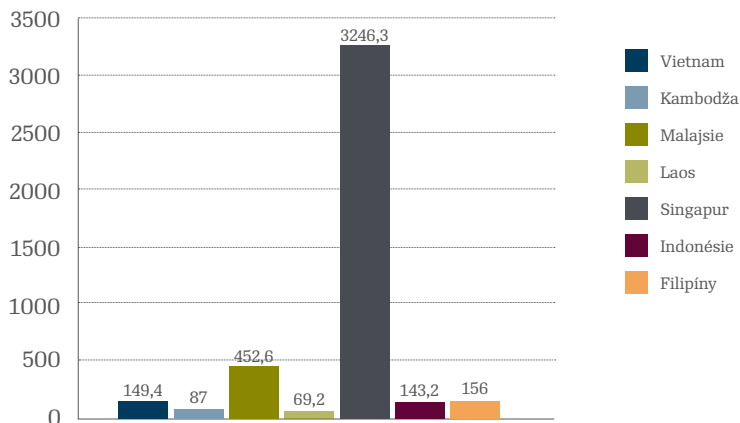
3.4 Zdravotní politika: stav, plány, cíle a management

Hlavním tvůrcem zdravotnické politiky a centrální autoritou pro poskytování zdravotnické péče a tvorbu pravidel zdravotnického trhu je ministerstvo zdravotnictví. Zdravotnická politika a systém jejích institucí procházejí setrvalou transformací, která souvisí zejména s hlubokou socio-ekonomickou proměnou vietnamské společnosti a dílčím způsobem i s tržní liberalizací. Podle vládního plánu z roku 2019 by do roku 2025 mělo mít přístup k všeobecné zdravotní péči až 95 % obyvatel a počet lékařů na 10 tisíc obyvatel by se měl zvýšit na 10, sester a dalšího středního zdravotnického personálu pak na 25. V rámci systému zdravotnické péče mají výsadní postavení státem vlastně-

né kliniky a nemocnice a univerzitní nemocnice. Tato pracoviště získávají nejlepší vybavení a před uvedením nějakého výrobku, zařízení či léku na trh jej testují a svá zjištění sdělují ministerstvu zdravotnictví. Vztah s těmito pracovišti má významný vliv na úspěch na vietnamském trhu.

Vedle domácích institucí je zdravotnická politika Vietnamu ovlivňována členstvím země v mezinárodních organizacích, konkrétně v ASEAN a Transpaciřickém partnerství, jejichž agenda zahrnuje i zdravotní péči a obchod se zdravotnickými potřebami a farmaky.

Graf 3: Srovnání zdravotních výdajů ve Vietnamu s vybranými zeměmi ASEAN (v USD na hlavu, 2019)

Zdroj: GTAI (2019) Podle odhadů by do roku 2028 měly zdravotnické výdaje na hlavu dosáhnout ve Vietnamu 400 USD (dnes 149 USD - viz Graf 3).

3.5 Regulační autority a certifikace zdravotnického materiálu, vybavení, přístrojů a léků

Hlavní regulační autoritou pro zdravotnický materiál, vybavení, pomůcky a přístroje je ministerstvo zdravotnictví, oddělení zdravotnického vybavení. Regulační autoritou pro léky a komponenty k jejich výrobě je Úřad pro léčiva (reguluje a povoluje farmaka, Cirkulář č. 32/2018/TT-BYT). Registrace potravinových doplňků včetně např. vitamínů spadá do pravomoci Úřadu pro potraviny.

V roce 2019 vláda doplnila stávající systém registračního procesu (původní dokument Dekret No.36/2016/ND-CP byl doplněn Dekretem No.169/2018/ND-CP). Z novinek lze zdůraznit následující (Dekret 169 je vnímán jako zpřísňující opatření; anglický text pochází z publikovaného překladu dekretu):

- „A separate local classification will now be mandatory for any firm supplying medical equipment in the country“. Má se zato, že toto opatření zvýší náklady uchazečů.
- „If the device maker or supplier fails to achieve a positive result, the government will refuse to register the product. If there are inconsistencies in the classification result, authorities can revoke registration and recall products in circulation“.

- „Class A medical devices: refers to medical devices classified as being the 'lowest risk'. Under the new regulation, Class A devices will require a certificate of free sale (CFS).“ Získat tento certifikát trvá delší čas a jeho získání je podmíněno tím, kde se konkrétní „věc“ vyrábí, resp. kde je certifikována (získání certifikátu je upraveno Cirkulářem 14 - viz níže). Má se za to, že toto opatření též zdraží a prodlouží proces registrace. Současně zpomaluje volný vstup výrobků na trh, protože podmiňuje jejich předchozí registraci na trzích vybraných zemí (EU, USA, Japonsko atd.).

- Jako zjednodušující je naopak v novém dekretu vnímáno tzv. „flexibilní opatření“, které umožňuje činit dodatky a změny v procesu a k procesu registrace, a to i v případě, kdy už se výrobek prodává. Tyto dodatky zahrnují např. adresu producenta či držitele licence, jméno držitele licence, jméno či adresu výrobce, podmínky garance, balení výrobku a návod k použití.

- „From 2020, the registration application for Class B, C, and D medical devices must include the ASEAN Common Submission Dossier Template (CSDT).“⁹

⁹ Pokyny a podmínky ASEAN pro CSDT jsou pod názvem Medical Devices Guidance dostupné na webu ASEAN: https://www.asean.org/storage/images/archive/SnC/Guidance%20to%20ASEAN%20CSDT_Final_21%20Oct%202010.pdf.

- Vznikla nová kategorie registrace, tzv. 'quick registration'. Tato procedura umožňuje zkrátit registraci ze 60 dní na 30. Zrychlené řízení lze využít jen pro materiál, vybavení a přístroje již certifikované a používané v EU, Japonsku, Kanadě, Austrálii a USA.

S uplatněním nového Dekretu 169 jsou zatím spíše malé zkušenosti, nicméně místní pozorovatelé uvádějí, že se obávají prodloužení čekací doby, neboť schvalující autority mají málo úředníků a postup je složitější. Na podzim 2020 došlo k další změně, když ministerstvo zdravotnictví upravilo podmínky soutěží pro vybavení veřejných zdravotnic-

kých zařízení (Cirkulář No. 14/2020/TT-BYT). Uvedený cirkulář hovoří o tzv. „reference countries“. Firmy a výrobky z těchto zemí a výrobky registrované v těchto zemích mají usnadněný proces soutěže a mohou získat výše zmíněný CFS. Referenční země jsou: země EU, USA, Japonsko, Austrálie a Kanada.

S registrací ZPPV mohou zahraničním firmám pomoci jak domácí, tak zahraniční agentury. Pro českého obchodníka může být zajímavé, že registraci ZPPV ve Vietnamu může zprostředkovat firma s českými kořeny obsluhující několik asijských trhů – Cekindo¹⁰.

Box 1: Vietnam: Podmínky a normy registrace „medical devices“ (údaje uvedené pro WHO, 2016)

Medical devices regulatory systems at country level		<h2>Viet Nam</h2> <p>World Bank income group: Lower middle income</p>
		<p>Legal Legal framework: Yes Authorizing legislation: N/A Guidelines: Circular No. 09/2007/TT-BKH-CN, Guiding the implementation of a number of articles of the Government's Decree no. 89/2006/NĐ-CP of August 30, 2006, on Labelling goods http://www.custom.gov.vn/English/Document/ViewDetails.aspx?language=en-US&ID=882 Circular No. 08/2006/TT-BYT of JUNE 13, 2006, Guiding the import of medical equipment http://www.tti.org/media/pdf/2/Circulars-1.pdf - 133345864 Circular No. 30/2014/TT-BYT, Guiding the import of medical equipment https://uatminhgia.com.vn/van-ban-liang-anh/circular-no-30-2014-tt-byt-of-the-ministry-of-health-on-import-of-medical-equipment.aspx Circular No. 19/2009/TT-BKH-CN of June 30, 2009, Quality control measures for products and goods before market circulation. http://ienet.vietnam.com/resources/legal-documents/tae-and-codes/85-legal-docs/circulars/4456-thong-tu-sp-3607.html.</p>
		<p>National Regulatory Authority National regulatory authority present: Yes Name: Department of Medical Equipment and Health Works Responsibilities of the NRA: The Department of Medical Equipment and Health Works (DMEHW) is the regulatory body that governs the registration and approval of medical devices in Viet Nam. The Ministry of Science and Technology handles certain aspects of domestic medical device registrations.</p>
		<p>Medical device definition Medical device defined: Yes Text: Medical equipment is the type of equipment, tools, materials and chemicals, necessary software, used alone or in combination with each other to serve the who aims to: a) The prevention, examination, diagnosis, treatment, mitigation or illness offset damage b) Check, replacement, modification, surgical support during examinations treatment c) support or sustain life d) control of conception e) sterilization of health care (not including chemicals, pesticides, and disinfectants used in household and health) Circular No. 30/2015/TT-BYT, Ch. I, Art. 2. In vitro diagnostic medical device (IVD) defined: N/A Text: N/A</p>
		<p>Medical device classification Classification: N/A Categories: N/A</p>

Zdroj: WHO, celý dokument dostupný na https://www.who.int/medical_devices/countries/regulations/vnm.pdf?ua=1.

¹⁰ Odkaz na konkrétní registrační služby Cekindo ve Vietnamu: https://www.cekindo.vn/services/medical-devices-registration-in-vietnam?gclid=CjwKCAiAwrf-BRA9EiwAUWwKXkClEsz-MpvUGz_y5J_dajj_1OG4G5ZPfon_OZYn83Lh4jW4yuJrwsxOCKqsQAvD_BwE.

3.6. Současné trendy na zdravotním trhu ve Vietnamu a investiční a obchodní příležitosti

Sektor zdravotní péče a na něj vázané oblasti (např. pojišťovnictví) představují setrvale rostoucí a perspektivní investiční sektor. Počet občanů se zdravotním pojištěním roste. I přes přechod na všeobecné zdravotní pojištění se počítá s tím, že významnou součástí zdravotní péče budou přímé platby pacientů, a to zejména v případě hospitalizace a přímé platby za léky. Celá řada Vietnamců navíc upřednostňuje soukromá zdravotnická zařízení, byť placená.

Vietnam je třetí nejlidnatější zemí jihovýchodní Asie a podobně jako další země regionu prochází demografickou transformací: klesá počet nově narozených dětí, zvyšuje se délka dožití a populace stárne. V současnosti tvoří obyvatelé starší 65 let 8 % obyvatel, populační divize OSN odhaduje, že do roku 2050 to bude již více než 20 %. Demografické změny však zahrnují i změnu životního stylu a posilování tzv. střední třídy. Toto vše v součtu přináší velké výzvy vietnamskému zdravotnictví (např. vyšší výskyt různých typů rakovin, cukrovky, kardiovaskulárních nemocí a nemocí spojených se stárnutím) a současně tyto jevy produkují celou řadu nových obchodních a investičních příležitostí.

Zdravotnictví a zdravotnická výroba jsou nejsilnější ve dvou ekonomických centrech: v Hanoji (sever) a Ho Či Minově Městě (jih). V zemi je obvyklé, že výrobci a obchodníci mají jednoho zástupce/distributora pro sever a druhého pro jih. Jih je průmyslově vyspělejší a je zde koncentrována větší část výroby, na severu pak vedle průmyslu sídlí vládní úřady. Kultura podnikání i chování zákazníků jsou navíc v obou regionech částečně odlišné.

Nárůst počtu pacientů a potenciálních pacientů inicioval vládní i soukromé plány na výstavbu nových nemocnic a zdravotnických zařízení (Tabulka 4). Pro roky 2014 až 2020 byl zveřejněn vládní seznam projektů rozvoje zdravotní péče včetně výstavby nových nemocnic a klinik, které byly nabízeny zahraničním investorům. Pro období od roku 2021 zatím nebyl podobný seznam zveřejněn. V současné době např. Vinmec staví tři nemocnice, TH Group jednu nemocnici v Hanoji a FLC začala budovat nemocnici s 1000 lůžky v severní provincii Tai Binh.¹¹ Některé zdroje uvádějí, že zejména mimo velká města by mělo být postaveno až 40 nových nemocnic. Nemocnice a kliniky mohou být 100 % vlastně-

¹¹ Vietnam Investment Review: <https://www.vir.com.vn/cash-injections-for-private-hospitals-78606.html>

ny zahraničními majiteli, neexistují početní limity pro působení zahraničních lékařů ani pro činnost soukromých zahraničních zdravotních pojišťoven. Vláda navýšila počet míst pro studenty lékařství.¹² Aktivní jsou

stále rozvojové agentury a instituce – v roce 2019 schválila Skupina Světové banky Vietnamu půjčku 80 milionů USD na zlepšení kvality základní zdravotní péče ve 13 provinciích.

Tabulka 4: Nové nemocnice a další zdravotnická zařízení ve Vietnamu (ve výstavbě a plánovaná)

Místa	Další informace
Ho Či Minovo Město	Výstavba 2 velkých nemocnic, otevření původně plánované na rok 2017, budou otevřeny asi v roce 2021.
Severní provincie Ha Nam	British Real Capital London zahájil výstavbu zdravotnického kampusu v Hong Ang. Centrum by mělo zahrnovat nemocnici s 460 lůžky, výcvikové středisko pro lékaře, kliniku všeobecného lékařství, lékárny, ubytování pro lékaře, sestry a rodinné příslušníky pacientů. Projekt je plánován do 4 fází s dokončením do roku 2030.
Da Nang	Plánována výstavba 1 nemocnice.
Hoang Quan Group společně s Medika Investment Vietnam	V roce 2020 oznámilo město výstavbu 6 nových nemocnic a rekonstrukci a modernizaci jedné stávající ¹³ (město má v současnosti 12 nemocnic).
První Hi-Tech zdravotní centrum a nemocnice, Hanoj, distrikt Dong Anh	Do roku 2025 chce postavit řetězec 12 nemocnic mezinárodního standardu s 2500 lůžky a řetězec poliklinik. V první fázi se bude jednat o výstavbu v lokalitách Ho Či Minovo Město, Can Tho, Dong Nai, Tay Ninh, Vinh Long, Tra Vinh, Binh Thuan a Tien Giang. ¹⁴
Distrikt Cam Le	Stavební práce zahájeny v roce 2019, plánováno cca 1000 lůžek, zmiňována spolupráce s Japonskem ¹⁵ a Izraelem; stavebník: TH Group and TH Medical.
Pečovatelské domy a léčebny dlouhodobě nemocných	V roce 2020 ministerstvo zdravotnictví oznámilo výstavbu nové dětské nemocnice. ¹⁶

Zdroj: vlastní rešerše

¹² Saigon Online: <https://sggpnews.org.vn/health/vietnam-to-invest-over-240-million-in-three-1000bed-hospitals-78183.html>

¹³ Saigon Online: <https://sggpnews.org.vn/health/da-nang-plans-seven-hospital-projects-87606.html>

¹⁴ <http://vietnamconstruction.vn/en/hoang-quan-group-develops-an-international-hospital-chain-with-medika-investment-vietnam/>

¹⁵ <https://en.nhandan.org.vn/society/health/item/8019402-work-begins-on-vietnam%E2%80%99s-first-hi-tech-medical-and-healthcare-complex-in-hanoi.html>

¹⁶ <https://english.nna.jp/articles/795>

Výstavba nemocnic bude nutně vyžadovat jejich vybavení. Na rozhodování o nákupu zdravotnického zařízení a technického vybavení se podílí vedení nemocnice i lékaři, kteří vybavení používají. Německé firmy se zkušeností z Vietnamu avizují, že lékaři preferují takové vybavení, které znají ze svých studií. Firmám se osvědčilo vybavit svými produkty univerzitní nemocnice a lékařské fakulty. Tato pracoviště navíc často nové vybavení

testují a hodnocení/doporučení dané techniky předávají regionálním nemocnicím.

Specifickým tématem vietnamského zdravotnického trhu je otázka zpracování odpadu z nemocnic a klinik. V tomto sektoru se otevírá řada obchodních příležitostí, neboť vietnamská zdravotnická zařízení otázku odpadu zatím neumějí dobře řešit.

3.6.1 Zdravotnické technologie, telemedicína a digitalizace

V oblasti zdravotnických technologií, zejména digitalizace zdravotních dat a telemedicíny, došlo v posledních letech k prudkému rozvoji, a to jak v legislativě, tak vládních plánech. Poslední vládní plán byl představen v roce 2019 (Dekret č. 4888) a počítá s rozvojem „chytrého zdravotnictví“ do roku 2025. Zahrnuje např. využívání umělé inteligence při vyšetřování či vytvoření systému e-receptů a online informací o dostupnosti konkrétních léků. Vláda též rozdělila nemocnice do 7 skupin, a to podle toho, jaké jsou jejich cíle při využívání IT.

Vietnam má dobrou startovací pozici pro rozvoj e-medicíny: průměrná IT gramotnost, obecně rozšířené používání chytrých telefonů a solidní internetové pokrytí (až 70 % obyvatel využívá denně internet a připojení k internetu má 47 % domácností). IT infrastruktura země se začíná transformovat na cloudové služby

a v e-medicíně existuje silná podpora využití umělé inteligence. Základní legislativa pro rozvoj telemedicíny byla přijata v roce 2017. Centrem telemedicíny jsou 2 centrální státní nemocnice: Bach Mai Hospital a Viet Duc University Hospital. On-line vyšetření jsou nabízena pomocí aplikací a e-klinik i ze sousedních zemí, např. Singapur.

V zemi se rozvíjí i telemedicína, která je vnímána jako řešení pro odlehlejší regiony, zejména hornatý střed země a ostrovy v Jihočínském moři. Velké státní nemocnice v Hanoji a Ho Či Minově Městě jsou propojené s nemocnicemi v odlehlých oblastech a prostřednictvím zařízení telemedicíny poskytují regionálním nemocnicím odbornou podporu (pilotní projekty realizuje Univerzitní nemocnice v Hanoji; má pověření od ministerstva zdravotnictví navrhnout do roku 2025 program rozvoje telemedicíny

v zemi). Rozvoj telemedicíny urychlila pandemie COVID, kdy nemocnice poprvé začaly poskytovat péči a konzultace on-line.

V roce 2019 začaly první nemocnice digitalizovat data pacientů a byly zavedeny elektronické zdravotní karty. Další nemocnice podobné kroky plánují. Zvyšuje se poptávka po IT systémech a softwarech usnadňujících analýzu dat, tvorbu elektronických statistických výkazů a řízení zdravotnických zařízení včetně správy a řízení léků a ZPPV. Celonárodní projekt digitalizace byl spuštěn v září 2020 a má propojit více než 1000 nemocnic, klinik a laboratoří. Do roku 2025 by měly být elektronizovány zdravotní záznamy 95 % obyvatel.

Dílní překážkou rozvoje telemedicíny a digitálního zdravotnictví jsou konzervativní postoje některých nemocnic a lékařů, nedostatečná ochrana osobních dat, chybějící technické vybavení (zálohování dat) a minimální legislativní zázemí. Některé nemocnice také avizovaly, že provoz IT vybavení pro telemedicínu a elektronizaci zdravotní péče vyžaduje každoroční investice, na něž ale nemají zdroje.

Na rozvoji telemedicíny a zdravotnických aplikací se podílejí místní start-upy, zavedené domácí firmy i zahraniční dodavatelé. Mezi klíčové dodavatele sofistikované techniky, IT zdravotního vybavení a softwaru pro medicínské a vzdělávací účely patří Abbott USA, Novartis (např. Docquity online platform), Siemens, Bayer, Nirpo, Sanofi, B. Braun, GE Healthcare (TeleICU - vzdálené monitorování pacientů v reálném čase), IBM (na umělé inteligenci založený onkologický software), Samsung, LG a Intel. Mezi domácími dodavateli IT zdravotnických řešení patří FPT Information Systems (jeho software využívá cca 200 vietnamských nemocnic včetně největších státních nemocnic), VNPT Software (státem vlastněná firma, soustředí se na IT menších nemocnic) či Links Toan Cau. Ze start-upů se jedná např. o CLAS Healthcare, VieVie Healthcare¹⁷, Biology and Medical Device Technology Factory Co. (Bimedtech), Medical Devices and Biomaterial Plant JSC (MEDEP), USM Healthcare Medical Devices Factory JSC a Hong Ky Co. Zahraniční firmy působící na vietnamském zdravotnickém trhu tvrdí, že základním kritériem úspěchu je nabídnout taková řešení, která šetří čas a peníze.

¹⁷ Pro příklady produktů a aplikací viz vievie.vn/en/improving-patient-care-with-vievie-in-vietnam/.

¹⁸ Tento seznam není konečný, tj. vyjma zmíněných jsou poptávány i další technologie, materiály, služby a zařízení.

Poptávané technologie, zařízení a komponenty¹⁸:

- zařízení a aplikace pro telemedicínu zejména v kardiologii, onkologii, diabetologii a perinatální péči,
- zavedení umělé inteligence a big data řešení do vyšetřovacích metod,
- prediktivní modelování a kognitivní analýza,
- robotizace lékařské péče a zdravotního sektoru (laparoskopické a další operace, dezinfekce chirurgických sálů atd.),
- inovace a zavádění opatření

v oblasti e-zdravotnictví (mobilní aplikace pro chytré telefony pro vzdálenou lékařskou konzultaci a vzdálená vyšetření),

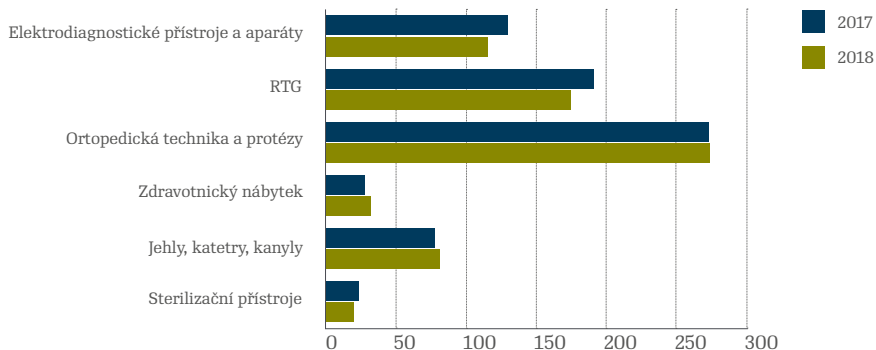
- vývoj a dodávky biosenzorů umožňujících monitorování stavu pacientů na dálku v reálném čase,
- informační a vzdělávací platformy pro pacienty i zdravotnický personál,
- softwarová řešení pro řízení dodavatelských řetězců ZPPV a léků, a
- ochrana osobních dat.

3.6.2 Zdravotnické pomůcky, přístroje a vybavení

Vietnam dováží cca 90 % zdravotnických přístrojů, pomůcek a vybavení. Největšími dodavateli jsou firmy z USA, Německa, Singapuru, Číny a Japonska. Podle vládních údajů dosahoval objem trhu ZPPV v roce 2019 780 milionů USD s předpokládaným růstem 8 až 9 % každoročně. Např. dovoz z Německa mezi lety 2010 až 2019 narostl o 198 % (GTAI 2020). Vietnamský trh se ZPPV (zejména ortopedie a protetika) roste nejrychleji v Asii. Mezi další rostoucí segmenty pak patří sterilizace, diagnostické přístroje, chirurgické vybavení a telemedicína (Graf 4).

Největšími odběrateli ZPPV jsou státní nemocnice, které nakupují až 70 % zobchodovaných ZPPV. Dodávky složitějšího vybavení a přístrojů vyžadují školení personálu a zajištění servisu.

Graf 4: Dovozy vybraných ZPPV do Vietnamu v roce 2017 a 2018 (v milionech USD)

Zdroj: ITC a ministerstvo zdravotnictví, Vietnam (2017)

Jedinou autoritou v sektoru výroby a dovozu ZPPV je ministerstvo zdravotnictví. Dovážet a realizovat místní distribuci může jen taková entita, která je registrovaná ve Vietnamu a má dovozní licenci. Zahraniční firmy proto celkem často využívají domácího distributora. Pro dovoz ZPPV neexistují početní omezení, cla jsou nízká. Podmínky dovozu, licencování a registrace jsou však v posledních letech často upravovány a je třeba sledovat aktuální změny. Použité zdravotnické vybavení a přístroje se nesmí prodávat, nicméně mohou být předmětem daru zdravotnickému zařízení. Domácí výroba ZPPV se zvyšuje, zahraniční investoři využívají levné pracovní síly (Tabulka 5). S cílem podpořit domácí výrobu snížila vláda dovozní cla na komponenty potřebné k výrobě ZPPV. Mezi firmy, které

v posledních letech vstoupily do výroby ZPPV přímo ve Vietnamu, patří např. Terumo BCT (2015) či Sonion (2006).

Tabulka 5: Vietnamští výrobci ZPPV a jejich zahraniční partneři/majitelé (výběr)

Vietnamský výrobce	Zahraněční partner či majitel	Komodita
International Minh Viet JSC (IMV)	Partneři Hitachi Medical a Fujifilm	Ultrazvukové a další zobrazovací přístroje
Shimadzu Vietnam	Majitel Shimadzu Japan	Zobrazovací přístroje (CT, angiografie atd.)
J&V Medical Instrument JSC (JV JSC)	Japonští partneři	Zobrazovací přístroje
Medikit Vietnam	Japonský majitel	Zubní, ortopedické a rehabilitační pomůcky
Create Medic Vietnam	Japonský majitel	Přístroje a vybavení pro endoskopii a urologii
HOAN MY Production and Sales CO	Korejští partneři	Zpracování bavlny pro zdravotnické účely

Zdroj: vlastní rešerše

Vedle ministerstva zdravotnictví hrají významnou roli na trhu zdravotní péče profesní sdružení. Jedná se zejména o HCM Medical Equipment Association (sdružuje lékaře, univerzity, kliniky i výrobce) a Vietnam Medical Equipment Association (sdružuje organizace i jednotlivce z oblastí vývoje, výroby i aplikací). Tato sdružení mohou nemocnicím a ambulancím doporučovat vybavení.

Poznatky dosavadních dovozců ukazují, že vietnamské nemocnice obvykle ve svých rozpočtech neplánují položky pro další servis, školení a instalaci a tyto náklady je vhodné zakalkulovat přímo do ceny ZPPV.

S cílem posílit transparentnost výběrových řízení ve veřejném zdravotnictví

zřídila vláda na podzim 2020 informační portál pro naceňování zdravotnického vybavení¹⁹. Na tomto portále jsou zveřejňovány informace o existujících a minulých soutěžích včetně údajů k cenám přístrojů a jejich podrobná technická specifikace. Vedle samotného portálu spoluurčuje cenu ZPPV Zákon o cenách (více podrobností viz zmíněný Cirkulář č. 14). V souvislosti se zahájením činnosti portálu uvádělo ministerstvo zdravotnictví, že vládní výdaje do ZPPV se od roku 2010, kdy byly 515 milionů USD, zvýšily na 1,68 miliardy USD v roce 2019.²⁰

Poptávané technologie, zařízení a komponenty²¹:

- laboratorní vybavení a laboratoře na klíč,

¹⁹ Portál viz <https://quanlytrangthietbiyte.com/tra-cuu-ttb-y-te>

²⁰ <https://vietnamnews.vn/society/772154/health-ministry-launches-e-portal-for-prices-of-medical-equipment.html>

²¹ Tento seznam není konečný, tj. vyjma zmíněných jsou poptávané i další technologie, materiály, služby a zařízení.

- vybavení pro uchovávání a sterilizaci telemedicínských pomůcek,
- zařízení a pomůcky pro preventivní péči a včasnou diagnostiku,
- ortopedické pomůcky,
- anesteziologické vybavení a zařízení,
- defibrilátory, EKG, EEG a chirurgické vybavení včetně sofistikovaných zařízení jako gama nůž,
- inkubátory,
- přístroje na dialýzu,
- diagnostické, zobrazovací a monitorovací vybavení (digitální radiografie CT, PET, endoskopy, echokardiogram, EKG apod.) včetně mobilních diagnostických zařízení,
- implantáty a protetika,
- vybavení pro plicní oddělení (spirometry atd.),
- sofistikovaná nemocniční lůžka a další nemocniční nábytek (polohovací lůžka, gynekologická lůžka),
- vybavení center zdravotní prevence včetně vzdělání a projektů šitých na míru.

3.6.3 Farmaceutický trh

Farmaceutický průmysl ve Vietnamu je rozvinutý jen částečně. V roce 2019 pokrýval cca 25 % vietnamské spotřeby farmak. 75 % materiálu na výrobu léků (polovina z Číny, dále z Indie) a minimálně 50 % přístrojového vybavení potřebného k výrobě léků (země EU, USA a Japonsko) se dováží. Podle vládních údajů dosahoval objem trhu s farmaky v roce 2019 6,6 miliard USD s předpokládaným 13% růstem pro další tři roky. Pro trh s farmaky bude rozhodující ratifikace smlouvy o Trans-pacifickém

partnerství,²² jejíž podstatné části se týkají právě trhu s farmaky.

Vláda v roce 2014 rozhodla o budování národního farmaceutického průmyslu; chce u léků zvýšit domácí podíl výroby na 80 %. Realizace zatím stagnuje, země nemá systém výzkumu a vývoje farmak ani kvalifikovaný personál, vybavení a dostatečně rozvinutý chemický průmysl. V této souvislosti i pod vlivem pandemie COVID, která narušila dodavatelské řetězce,²³ prochází trh

²² Smlouva o TPP byla podepsána v únoru 2016 a zahrnuje 12 zemí Asie a obou Amerik. Pokud bude tato smlouva ratifikována, bude mj. omezovat možnosti jednotlivých vlád regulovat trh s farmaky. Současně bude smlouva vytvářet jiné/nové podmínky farmaceutického trhu ve smluvních zemích (např. dojde ke zrušení některých cel, prodlouží se ochranná doba patentů z 5 na 10 let apod. Podrobněji ke vlivu TPP na vietnamský farmaceutický trh viz např. Vietnam Pharma Update (https://www.tilleke.com/sites/default/files/2016_Oct_Effects_TPP_Vietnam_Pharmaceutical_Industry.pdf).

s léčivými legislativními změnami. Domácí výrobci se dominantně soustředí na generika. Ta představují 83 % všech prodaných/předepsaných léků. Po několika skandálech s podvody u domácích producentů začali spotřebitelé preferovat nákup zahraničních léků, byť dražších a nekrytých zdravotním pojištěním. Hlavními dodavateli jsou firmy z Francie a Německa (každá země 11 až 13 % všech dodávek, německá účast na trhu roste rychleji než francouzská). Svá zastoupení mají v zemi např. Pfizer, Novartis, Sanofi i GlaxoSmithKline (dále viz Tabulka 4). V roce 2016 byl zrušen limit pro zahraniční účast ve vlastnické struktuře farmaceutických výrobců v zemi; firma smí nově mít 100% zahraničního vlastníka (viz pozn. 1). Zahraniční dovozci však musejí využívat místních zástupců a dodavatelských řetězců, sami léky nesmějí ani uskladňovat, ani distribuovat, a to ani v případě, že zahraniční firma je majoritním vlastníkem vietnamského výrobce léků; v takovém případě smí prodávat a distribuovat jen léky vyrobené ve Vietnamu. Vláda tak nutí zahraniční vlastníky, aby vietnamskému výrobci dodali výrobní linky a know how a lék byl vyráběn přímo ve Vietnamu. Největšími domácími producenty jsou Traphaco (vyrábí i potravinové doplňky

a kosmetiku), Vipaco, Vabiotech a DHG.

Jako v mnoha dalších asijských zemích, také ve Vietnamu pacienti nechodí s recepty do lékáren, ale léky vydávají přímo nemocnice a ambulantní lékaři. Mimo nemocnice a ambulance je prodáno cca 30 % léků. Lékárny bývají malé rodinné podniky, první národní lékárenský řetězec vznikl až v roce 2019. Ceny léků nejsou určovány centrálně a jsou otázkou nabídky a poptávky. Vláda v roce 2019 zřídila databanku léků (<https://drugbank.vn/>), v níž se pacienti mohou informovat o cenách a dostupnosti léků a nemocnice a kliniky nemohly stanovovat vlastní – vysoké – ceny.

Poptávané technologie, zařízení a komponenty²⁴:

- výrobní linky na sofistikované léky,
- laboratoře a laboratorní vybavení pro výzkum a vývoj,
- sterilizační jednotky a sterilní materiály,
- produkty pro výrobu očkovacích látek,
- polotovary léků a aktivní farmaceutické přísady,
- materiál, výrobní linky atd. na výrobu léků pro nejčastější nepře-

²³ V době pandemie COVID např. Indie úplně zakázala vývoz některých látek a některé čínské výrobní linky se zastavily, což vedlo k tomu, že části vietnamského farmaceutického průmyslu se také zastavily.

²⁴ Tento seznam není konečný, tj. vyjma zmíněných jsou poptávané i další technologie, materiály, služby a zařízení.

- nosné nemoci – cukrovka, plicní nemoci, kardiovaskulární nemoci a rakovina,
- léčiva na nepřenosné nemoci,
- zdravotnické prostředky s vysokou přidanou hodnotou a inovativními vlastnostmi (nanotechnologie, biotechnologie).

3.7 Vstup na trh

V polovině prosince 2020 zřídila vietnamská vláda první oficiální portál pro zájemce o dovoz a investice ve Vietnamu – <https://infovietrade.vn/>.

Vietnamský trh je hodnocen jako investičně atraktivní. Země je oblíbeným cílem přímých zahraničních investic, z nichž polovina pochází ze zemí východní Asie (Jižní Korea, Japonsko, Tchaj-wan a Čína). Od roku 2016 dochází setrvalě ke zmírňování omezení pro zahraniční investory a obchodníky. Od roku 2021 platí v zemi nový Zákon o investicích (No. 51/2020/QH14), který mj. snižuje daňové zatížení výrobců léků a vytváří pro ně preferenční režim při získávání pozemků a půjček. Vietnamské ministerstvo zdravotnictví odhaduje, že cca 40 tisíc Vietnamců jezdí každoročně za zdravotní péči do zahraničí. Tato skupina by mohla péči získávat doma.

Navzdory výše uvedenému existuje pro vstup na vietnamský trh celá řada bariér. Za největší lze považovat:

- S ekonomickým růstem a příchodem nových investorů a výrobců se začíná nedostávat vzdělaných pracovních sil;
- V řadě oblastí podnikatelské a obchodní činnosti existuje rozsáhlá byrokracie a je třeba získat mnoho různých povolení;
- Domácí i zahraniční investoři uvádějí, že v zemi je stále vysoká míra korupce, a to na všech úrovních státní správy i samosprávy;
- V některých regionech zaostává infrastruktura, ve středu země nejsou stabilní dodávky elektřiny;
- Vláda zavedla PPP model pro rozvoj zdravotnické infrastruktury, nicméně dosavadní zkušenosti s PPP modely nejsou příliš pozitivní, a to jak pro vládu, tak pro zahraniční účastníky;
- Zákazníci dávají přednost ceně před kvalitou a mají raději výrobky ze sousedních asijských zemí;
- Obchodní kontrakty a obchodní vztahy jsou většinou výsledkem dlouhodobých intenzivních osobních vztahů a častých návštěv;
- Trans-pacifické partnerství, které na základě kolektivní členské dohody mění (harmonizuje)

podmínky pro některé sektory zdravotnické výroby;

- V souvislosti s opatřeními proti pandemii COVID uvádějí zahraniční firmy, že ze strany zákazníků pociťují pokles poptávky, ze strany vlády pak opatrnější a vyčkávací přístup k dalším investicím do infrastruktury;
- Podobně uvádějí zahraniční firmy přítomné ve Vietnamu, že v souvislosti s pandemií COVID budou vyčkávat s vlastními investicemi a redukovat náklady

na přítomnost na trhu;²⁵

- Nedostatek zdravotnického personálu, což komplikuje budování dalších klinik a zařízení, byť poptávka po nich stoupá;
- Sever a Jih země jsou odlišné, co se týká mentality zákazníků, zákaznického chování a infrastruktury; pro některé výrobky je třeba mít zvláštní strategii pro úřednický Sever a jinou pro průmyslový a obchodní Jih.

3.7.1 Vietnamsko-české a vietnamsko-evropské (EU) vztahy

Česko-vietnamské obchodní i politické vztahy se rozvíjejí několik desetiletí. Mezi oběma zeměmi existují bohaté ekonomické kontakty (na vietnamský trh exportuje cca 400 českých firem) a rozsáhlá smluvní základna. Přehled všech bilaterálních smluv týkajících se vzájemného obchodu a investic je k dispozici na <https://www.businessinfo.cz/navody/vietnam-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/>.

Bohaté jsou také kontakty mezi Vietnamem, EU a členskými zeměmi EU. Završením vzájemných obchodních jednání byl podpis smlouvy o volném obchodu, která vstoupila v platnost v létě 2020. Tato smlouva mj. dočasně snižuje cla na dovoz léků do Vietnamu

a některé zdravotnické komodity od cel zcela osvobozuje. Obsah smlouvy a další pravidla obchodu EU-Vietnam jsou dostupné na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1412.

²⁵ Více na AHK Vietnam (<https://vietnam.ahk.de/infotehk/nachrichten/news-details/ahk-world-business-outlook-fall-2020-vietnams-result>).

Tabulka 6: SWOT analýza investičního prostředí ve Vietnamu ve vztahu k sektoru zdravotnictví

Silné stránky	Slabiny
<ul style="list-style-type: none"> • rostoucí sektor zdravotní péče • velký trh/počet obyvatel • členství ve WTO i WHO • nárůst počtu osob se zdravotním pojištěním • jasná a čitelná vládní podpora rozvoje zdravotní péče • preference západních výrobků a léků, nicméně poskytovaných vietnamským zástupcem • zóna volného obchodu s EU • stabilní vláda s orientací na rozvoj země 	<ul style="list-style-type: none"> • regionální sociální i ekonomické rozdíly a regionální slabiny v infrastruktuře • preference ceny nad kvalitou • nepřehlednost systému institucionálního zajištění zdravotní péče • časté změny v právní úpravě obchodu v sektoru zdravotnictví • chabá znalost angličtiny • v IT oblasti i v některých sektorech zdravotnictví chabá či zaostávající odbornost a nedostatek kvalifikovaného personálu
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • demografický růst kombinovaný se stárnutím obyvatel • růst střední třídy ochotné platit za zdravotní péči • nárůst výskytu civilizačních onemocnění • plány soukromého sektoru i státu na výstavbu nemocnic a klinik • ochota k inovacím v soukromém zdravotnictví • zdravotní turistika • rozvojové projekty financované zahraničními agenturami 	<ul style="list-style-type: none"> • těžkopádná byrokracie a různá omezení daná získáváním povolení • preferování státních podniků před soukromými • korupce • slabé vymáhání práva • chabé zásady kyberbezpečnosti a ochrany dat • nedostatek finančních prostředků na dlouhodobé projekty vč. servisu zařízení • přírodní katastrofy a slabá schopnost země čelit klimatické změně

3.8 Obchodní události

Následující veletrhy s ohledem na šíření koronaviru přesouvaly původní termíny. Zde uvádíme internetový odkaz, kde je informace o plánovaném termínu, resp. informace o posunech termínů.

	Název události	Místo	Poznámka
	Pharmed and Healthcare Vietnam	Vietnam	https://www.pharmed.vn/
květen 2021	Vietnam International Medical and Pharmaceutical Exhibition	Vietnam	http://www.vietnammedipharm.vn/Default.aspx?language=en-US
říjen 2021	Analytica Vietnam	Vietnam	https://www.analyticavietnam.com/
	Techfest Vietnam a v jeho rámci Medtech Village	Vietnam	https://techfest.vn/en/startup-villages/medtechvillage
srpen 2021	Viet Medi-Pharm	Vietnam	http://hcm.medipharmexpo.com/

Zdravotnické veletrhy v okolních zemích

	Název události	Místo	Poznámka
	Hospital Management Asia Conference		https://www.hospitalmanagementasia.com/
	Medical Fair Asia		https://www.medicalfair-asia.com/ , https://www.medicalfair-thailand.com/

4.

Seznam zkratek

ASEAN	Sdružení států jihovýchodní Asie
CFS	Certificate of Free Sale
EU	Evropská unie
FDI	Přímé zahraniční investice
FTA	Zóna volného obchodu
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační a komunikační technologie
ITC	International Trade Center
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
PPP	Public Private Partnership
TPP	Trans-pacifické partnerství
UNFPA	Populační fond OSN
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WBG	Skupina Světové banky
WHO	Světová zdravotnická organizace
WTO	Světová obchodní organizace
ZPPV	Zdravotnické pomůcky, přístroje a vybavení

5. Použité zdroje

Austrade (2019): Digital Health in Vietnam. A Guide to Market. Australian Government.

BMW (2018): Zielmarktanalyse Vietnam. Medizintechnik. BMW + traIDe GmbH.

GTAI, GIZ a GHA (2020): Medizintechnik in der ASEAN-Region. Spolkové ministerstvo pro hospodářství a rozvoj.

GTAI (2020): Neue Maerkte - Neue Chancen. Ein Wegweiser fuer deutsche Unternehmen. Vietnam. GTAI + GIZ.

Lee, Hwa-Young et al (2019): Use of high-level health facilities and catastrophic expenditure in Vietnam: can health insurance moderate this relationship? *BMC Health Services Research* 19: 318.

Netherlands Enterprise Agency (2019): Market Study: Opportunities for the Dutch Life Sciences and Health sector in Vietnam. MFA.

Reinhardt, J. (2019): Vietnam's impressive health care strategy. *The ASEAN Post*. June 2019.

Takashima, Kyoko et al (2017): A review of Vietnam's healthcare reform through the direction of healthcare

activities. *Environmental Health and Preventive Medicine* 22: 74.

US Trade Representative (2019): Healthcare resources guide: Vietnam. Export.gov.

Vietnam statistical yearbook 2016 <http://www.mpi.gov.vn/en/Pages/tin-bai.aspx?idTin=38605&idcm=109>

Vietnam statistical yearbook 2018 <http://www.mpi.gov.vn/en/Pages/tin-bai.aspx?idTin=45805&idcm=109>

WHO (2016): Human Resources for health. Country Profiles. Vietn Nam. WHO.

World Bank (2016): Quality and equity in basic health care services in Vietnam. World Bank in partnership with Ministry of Health, Vietnam.

YCP Solidiance (2020): A Look Forward: How digitalization is transforming Vietnam's healthcare system.

Použitý denní tisk a zprávy jsou odkazovány přímo v textu pod čarou.

CHINA

NEPAL

BHUTAN

INDIA

BANGLADESH

BURMA

LAOS

PHILIPPINES

THAILAND

CAMBODIA

VIETNAM

Andaman
Islands
(India)

Nicobar
Islands
(India)

SRI
LANKA

MALAYSIA

BRUNEI

SINGAPORE

Cocos
Islands

INDONESIA

INDIAN
OCEAN